

A Kúria gyakorlatából

BERKES BÁLINT

Fundamental Rights Cases of the Curia of Hungary Between 20 August and 15 November 2016

Between 20 August and 15 November 2016, the Curia of Hungary rendered important decisions in respect of the following fundamental rights issues: freedom of expression and freedom of the press [Article IX, paragraphs (1), (2) and (4) of the Fundamental Law], the obligation of children of adult age to provide care for their parents if they are in need [Article XVI, paragraph (4) of the Fundamental Law] and right to have one's affairs handled impartially, fairly and within a reasonable time by the authorities [Article XXIV, paragraph (1) of the Fundamental Law].

A Kúria ítélkező tanácsai 2016. augusztus 20-a és 2016. november 15-e között az Alaptörvény alapvető jogokat és kötelességeket szabályozó *Szabadság és felelősség* című fejezetéhez kapcsolódóan több alapjog érvényesülését is vizsgálták, így döntéseket hoztak a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát, a szülőtartási kötelezettséget és a tisztességes eljáráshoz való jogot érintő ügyekben.

A véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságával [az Alaptörvény IX. cikkének (1), (2) és (4) bekezdése] a Kúria négy ügyben foglalkozott.

Az első ügyben a felperes a keresetében azt kérte megállapítani, hogy az alperes a Facebook-oldalán tett saját tényállításával, valamint a kommentelő nyilatkozatokkal megsértette a becsületét, emellett – többek között – kérte az alperes kötelezését a sérelmezett kijelentések törlésére és a további jogsértéstől való eltiltásra. Az alperes védekezése szerint a kifogásolt bejegyzésből és a belinkelt cikkből a felperes személye nem volt beazonosítható, a felperes közszereplő, így a túlzó kritikát is tűrni köteles, valamint hivatkozott arra is, hogy a tartalomszolgáltatókra vonatkozó jogszabályi rendelkezések az esetben nem irányadók, ezért mások közléséért felelősség nem terheli. Álláspontja szerint az általa használt kifejezések nem voltak indokolatlanul eltúlzottak és nem lépték túl a véleménynyilvánítás határait.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes Facebook-profilján megjelent postájában azzal, hogy a felperest szennycatorna-tölteléknek nevezte, illetve az „Először talán az újságírók lelőni, ha lehetne!” kommenttel megsértette a felperes becsületét, ezért kötelezte az alperest a fenti kijelentések Facebook-profiljáról való eltávolítására, és eltiltotta a további jogsértéstől. Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az

elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta azzal a pontosítással, hogy az „Először talán az újságírót lelőni, ha lehetne!” komment kapcsán az alperes azzal sértette meg a felperes becsülethez fűződő személyiségi jogát, hogy azt a Facebook-profilján közölte.

A jogerős ítélet indokolása szerint a véleménynyilvánítás szabadságának korlátjára az Alaptörvény fontos rendelkezést tartalmaz, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (2) bekezdése pedig mindenki által tiszteletben tartandó és védendő jogként deklarálja az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat. Ezért aki más személyiségi jogát megsérti, a jogsértésért felelősséggel tartozik a Ptk. 2:51–53. §-aiban foglalt szabályok szerint. Az internetes oldal fenntartója azzal, hogy mások számára teret biztosít véleményük kifejezésére, ezáltal lehetőséget teremt azok mások által való megismerésére, a hozzászólást bejegyző személy mellett maga is részese lesz a véleményközlésnek vagy tényállításnak. A becsületet, jó hírnevet sértő tartalmú komment esetében a jogsértő magatartás egyfelől a sértő tartalmú véleménynyilvánítás vagy tényállítás, másfelől annak közlése. A Facebook-profil fenntartója, működtetője önmagában a sértő tartalmú hozzászólások közlésével is jogsértést követ el, függetlenül attól, hogy az érintett bejegyzés honlapján való elhelyezéséről tudomást szerzett-e. Azzal ugyanis, hogy a kommentek elhelyezésére lehetőséget biztosító honlapot üzemeltet, illetve Facebook-profilt használ, vállalja annak kockázatát, hogy ott jogsértő tartalmú közlemények is megjelenhetnek. Ezért a személyiségi jogot sértő közlés honlapon való megjelenése önmagában megalapozza annak üzemeltetőjével szemben a személyiségi jogsértésnek a Ptk. 2:51. §-ában meghatározott objektív jogkövetkezményeinek érvényesítését. A perben kifogásolt közlések véleménynyilvánításnak minősülnek, amelyek közül „az újságírót lelőni, ha lehetne”, valamint a „szennycsatorna-töltelék” hozzászólások a felperes személyét indokolatlanul sértők, megalázók, meghaladják a szabad véleménynyilvánítás határát és megalapozzák a jogsértés megállapítását. A jogsértéssel összefüggésben az alperes a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján köteles sérelemdíjat fizetni. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó 6:519. §-a alapján a kártérítési felelősség általános szabályai szerint menthette volna ki magát a felelősség alól a felróhatósága hiányának bizonyításával. A felperes saját közlésénél a felróhatóság egyértelmű, a komment esetében a kimentésre az adott volna alap, ha a jogsértő közlést a lehető leghamarabb eltávolítja. Ehhez képest az alperes által sem vitatottan ez nem történt meg, hanem huzamos időn keresztül volt olvasható az alperes Facebook-profilján. Mindezekre tekintettel a felróhatóság súlyos foka, a jogsértés kiemelkedő súlyossága az, hogy a kommentelő a felperes életének kioltására utalt, annak kívánatosnak minősítésével, mindezek pedig megalapozzák a megítélt sérelemdíj összegét.

Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet annak helyes indokai alapján hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy az alperes állításával szemben a Facebook-profil létrehozójának lehetősége van annak beállítására, hogy a profiloldal a nyilvánosság milyen köre számára legyen elérhető, és arra mások is közléseket tölthessenek fel. Hasonlóan az internetes oldalon való hozzászólás le-

hetővé tétele esetéhez, a Facebook közösségi oldalon a profiloldal létrehozója is felelősséggel tartozik a hozzászólások, kommentek tartalmáért. Amint arra a jogerős ítélet is helytállóan utalt, a Facebook-profil fenntartójának azáltal, hogy teret biztosít a hozzászólásra, számolnia kell az esetlegesen jogsértő tartalom megosztásának lehetőségével is. Az objektív felelősség alapú jogsértés alól pedig nem mentesít, hogy az alperesnek nincs technikai lehetősége valamennyi komment moderálására. Alapvetően kifogásolta az alperes a közlés előzményét képező események vizsgálatának elmaradását a „szennycsatorna-töltelék” kifejezés jogsértő voltának megítélése során. A felperesnek az alperes által kifogásolt közlése, amelyre vonatkozóan fogalmazta meg az alperes a felfokozott érzelmeket tükröző véleményét, még valótlansága esetén sem eredményezheti az alperesnek a jogsértésért való felelősség alóli mentesülését azon az alapon, hogy a sérelmezett kifejezéssel az érzelmenyilvánítás nem volt indokolatlan (a Kúria Pfv.IV.20.794/2016/4. számú ítélete).

A második ügyben a felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesek megsértették a képmáshoz, továbbá a becsület védelméhez fűződő személyiségi jogait, amikor róluk mint rendőrségi jogtanácsosokról hozzájárulásuk hiányában az egyéni beazonosításukra alkalmas – az interneten is elérhetővé tett – képmás hangfelvételeket készítettek a perbeli bírósági tárgyalásokon, továbbá amikor a II. rendű alperes a vele a későbbiekben készült riportban többek között úgy nyilatkozott: „Megdöböntő igazából az, amilyen alamuszi módon és hát elvtelen módon védik a [perbeli szervezetet] jogtanácsosai.” Kérték az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, továbbá azt: a bíróság kötelezze az alpereseket arra, hogy magánlevélben kérjenek elnézést a jogsértésért, kifejezve sajnálkozásukat. A II. rendű alperes jogi álláspontja szerint a felpereseket is ábrázoló felvétel nyilvános közszereplésről készült, így ahhoz nem lett volna szükséges a felperesek hozzájárulása. Álláspontja szerint mindezt alátámasztja az Alkotmánybíróság határozata és a Kúria 1/2015. számú polgári jogegységi határozata is. A felperesek magatartását kifogásoló megjegyzéséről előadta, hogy abban a felperesek munkájáról fogalmazott meg véleményt, amely mindenben megalapozott volt. A II. rendű alperes szerint figyelemmel kell lenni arra, hogy a felvétel olyan eljárásban készült, amely közérdeklődésre tartott számot, ezért akár erőteljesen is jellemezni lehet a felperesek magatartását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperesek megsértették a felperesek képmás védelméhez fűződő személyiségi jogát, eltiltotta az alpereseket a további jogsértéstől, valamint kötelezte az alpereseket arra, hogy a felperesektől magánlevélben elnézést kérjenek, a jogsértés miatti sajnálkozást kifejezve. A jogi érvelés szerint a felperesek az adott bírósági tárgyalásokon nem közfeladatot láttak el, nem gyakoroltak közhatalmat, hanem közalkalmazotti jogviszony keretében jogi képviselői tevékenységet láttak el. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor elutasította a felperesek becsület védelméhez kapcsolódó kereseti kérelmét. Ebben a körben megállapította, hogy a II. rendű alperes a felperesek tevékenységét minősítette, amely kétségtelően negatív tartalmat hordozott ugyan, de nem lépte túl a szabad véleménynyilvánítás megengedett kereteit.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet az elsőfokú bírósággal egyezően azt az álláspontot fejtette ki, hogy a felperesek az adott esetben nem közéleti szereplést végeztek. Külön kitért indoklásában arra, hogy az Alkotmánybíróság 28/2014. (IX. 29.) AB határozata abban foglalt állást, hogy a rendőri intézkedésről készült képfelvétel a rendőrök hozzájárulása nélkül is nyilvánosságra hozható abban az esetben, ha a nyilvánosságra hozatal nem öncélú, vagyis az eset körülményei alapján a jelen kor eseményeiről szóló vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül. A jogerős ítélet indokolása kifejtette, hogy a Kúria 1/2015. BK-MPJE számú jogegységi határozatában foglaltak akkor lettek volna alkalmazhatóak, ha a felperesek közszereplőként lettek volna jelen vagy közéleti tevékenységet gyakoroltak volna. Álláspontja szerint a közhatalmat gyakorló személy képviselőt ellátó jogtanácsos nem tekinthető közhatalmat gyakorló személynek, közszereplőnek. Utalt arra, hogy az adott polgári per lényeges eseményeinek megjelenítése nem szenvedett csorbát, hiszen erről a sajtó érdemben tudósíthatott. Önmagában a felperesek képmásának kifejezett tiltakozásuk ellenére történő megjelenítése nem képviselt olyan mondanivalót, amely az Alaptörvény IX. cikke (2) bekezdésében garantált sajtószabadsághoz, megfelelő tájékoztatáshoz mint ellenőrző, tájékoztató funkció betöltéséhez hozzájárult volna – a képen a felpereseknek cselekvősége nincs, ábrázolásuk pusztán jelzésértékű, ehhez képest a perbeli esetben öncélúnak minősíthető. A jogerős ítélet az elsőfokú bíróságnak a keresetet részben elutasító rendelkezéseivel is egyetértett, annak indokaira is kiterjedően, vagyis úgy ítélte meg, hogy a II. rendű alperes jogilag megengedett tartalmú véleményt formált a felperesek tevékenységéről, amely eredménnyel nem kifogásolható.

A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet helytállóan állapította meg a jogsértések bekövetkezését, megfelelően alkalmazta az igényelt jogkövetkezményeket, ezért a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria véleménye szerint a hivatkozott alkotmánybírói határozatok – a 7/2014. AB és a 28/2014. AB számú határozat – valóban feltártak új aspektusokat abban a vonatkozásban, hogy a sajtószabadság gyakorlásához fűződő jog milyen esetekben kerülhet előtérbe kollízió esetén más személyiségi jogokkal szemben. A Kúria nem kívánta önmagában vitatni azt, hogy a kérdéses ügy akár közérdeklődésre is számot tarthatott. A felperesek közalkalmazottként az adott tárgyalásokon jogi képviselői tevékenységet láttak el, ez semmiképpen sem tekinthető olyan közhatalom-gyakorlásnak, amely szükségtelenné tenné az ő egyedi hozzájárulásuk beszerzését. Helyesen állapították meg a Kúria szerint az eljáró bíróságok azt, hogy a bírósági tárgyalás önmagában nem tekinthető olyan nyilvános közszereplésnek, amely ugyancsak szükségtelenné tenné az egyedi hozzájárulást. Egyértelműen megállapítható volt, hogy a bíróság a felperesekről a felismerhető felvétel elkészítését – és ezáltal nyilvánvalóan a felvételnek ilyen tartalommal való terjesztését, hozzáférhetővé tételét is – nem fellebbezhető végzésekkel megtiltotta. A bíróság ezen döntéseit az alperesek önhatalmúlag nem voltak jogosultak felülbírálni. Fontosnak tartotta rögzíteni a Kúria, hogy ez a korlátozás önmagában a tárgyalásról való tudósítás lehe-

tőségét nem zárta ki; önmagában az, hogy a felperesek felismerhető képmása nem lett volna rögzíthető, nem jelenti a sajtószabadság sérelmét, hiszen a tárgyalás tartalmát a felvételen ettől függetlenül meg lehetett örökíteni. A Kúria szerint tehát a jelen esetben nem volt olyan indok, amely a felperesek személyének felismerhető bemutatását hiteles jogszabályi rendelkezések felülírásával lehetővé tette volna. A felperesek az adott esetben nem gyakoroltak közhatalmat, nem végeztek közéleti szereplést akkor, amikor a rendőrkapitányságok jogi képviselőként közalkalmazottként ellátták (a Kúria Pfv.IV.20.750/2016/8. számú ítélete).

A harmadik ügyben a felperes politikai párt keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes azon nyilatkozatával, mely szerint a felperes politikai ellenfeleit a Dunába és gázkamrába akarja küldeni, megsértette a jó hírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait. Kérte az alperes eltiltását a további jogsértéstől, továbbá kérte – megfelelő nyilvánosság biztosításával – elégtétel adására kötelezni az alperest. A felperes jogi álláspontja szerint az alperes a felperesi pártot durván sértő kijelentéseket tett, amelyekért helytállni köteles. Kijelentésének semmiféle tényalapja nem volt. A felperes álláspontja szerint az alperes a kifogásolt kifejezések használatakor egyértelműen túllépte a szabad véleménynyilvánítás alkotmányosan megengedett kereteit, a közlés még véleményként sem részesülhet jogi védelemben, éppen a ténybeli alap hiányában. Az alperes ellenkérelmében a kereset teljes elutasítását kérte. Álláspontja szerint a kérdéses televíziós interjúban a felperesről alkotott véleményét, értékítéletét fejezte ki, az elhangzottakat a teljes szövegösszefüggés ismeretében kell értelmezni, értékelni. Az alperes szerint ő arról fejtette ki politikai véleményét, hogy az általa képviselt politikai párt miért nem fogadja el politikai vitapartnerként sem a felperesi pártot. Az alperes szerint bizonyítani tudta a kijelentés alapjául szolgáló körülményeket, ehhez képest sarkosan ugyan, de egyértelműen véleményt formált a felperes tevékenységéről.

Az elsőfokú bíróság helyt adott a felperes keresetének, és megállapította, hogy az alperes kifogásolt kijelentéseivel megsértette a felperes jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát. Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy a jövőben tartózkodjék a további jogsértéstől, elégtételként pedig írásban fejezze ki sajnálkozását az általa a felperesről tett kijelentései miatt. Az elsőfokú bíróság az elégtételt adó közlemény szövegét is meghatározta. Az elsőfokú bíróság arra is kötelezte az alperest, hogy bocsánatkérő levelét saját költségén, személyesen mondja el vagy felolvasásra küldje meg a perbeli televíziós műsor szerkesztőségének, hogy azt a legközelebbi adásban közlétegyék. Az elsőfokú bíróság a kifogásolt kitételeket véleménynyilvánításként értékelte, és arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kifogásolt szövegrész, azaz az alperes következtetései indokolatlanul túlzóak és a tényalapot is nélkülözik. Álláspontja szerint a negatív, durva és minden tényalapot nélkülöző kritikát megfogalmazó közszereplő az átlagember szemében ellenállást, ellenszenvet és félelmet válthat ki. Az alperes azzal a véleményével, hogy a felperes az ellenfeleit a Dunába és a gázkamrába akarja küldeni, olyan elmarasztaló véleményt fogalmazott meg, amelyet még a közszereplő felperes sem köteles elviselni. Erre figyelemmel döntött a jogsértés megállapításáról és az objektív jogkövetkezmények alkalmazásáról.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, és azt állapította meg, hogy az alperes a vele készített beszélgetés során tett azon nyilatkozatával, hogy a felperes a politikai ellenfeleit a Dunába és gázkamrába akarja küldeni, megsértette a felperes jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát. Az elégtételadásra vonatkozó rendelkezést akként változtatta meg, hogy az alperest arra kötelezte: alperes levélben ismerje el a jogsértés tényét, és ezért a felperestől kérjen elnézést. A másodfokú bíróság feljogosította a felperest a levél tartalmának nyilvánosságra hozatalára.

Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria szerint a jogerős ítélet a helyesen megállapított tényállásból téves jogi következtetésre jutott, ezért a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét elutasította. A Kúria egyetértett azzal, hogy a perbeli esetben az alperes részéről véleménynyilvánítás történt, és elvileg nem kizárt az, hogy ez a vélemény egyben a jogi személy felperes jó hírnevét sértse. A konkrét esetben azonban úgy ítélte meg, hogy az alperes egy politikai közéleti vita keretein belül nem lépte túl a szabad véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányosan tágan értelmezett kereteit. Az alperes egy közéleti műsorban a felperes politikai pártról azt a véleményét fogalmazta meg, hogy az álláspontja szerint politikailag szalonképtelen és kirívóan szélsőséges nézeteket képvisel, mind a jelen, mind pedig a múlt kérdéseiben. Ez a közlés – valóságtartalmától függetlenül – a felperes politikai mozgalom politikai tevékenységére vonatkozik, amely a nyilatkozó szerint nem nélkülözi a kifejezetten szélsőséges, alkalmanként antiszemita elemeket sem. Az alperes az eljárás során álláspontja indokaként felhozott néhány szélsőséges megnyilvánulást, amely viszont a felperes szerint nem köthető magához a felperes politikai párthoz. Az Alkotmánybíróság 28/2014. (IX. 29.) AB határozatának indokolása kifejti, hogy a közhatalmat gyakorló személyek esetében a személyiségvédelem korlátozottsága mindenki máshoz képest szélesebb körben minősül indokoltnak a szólás- és sajtószabadság érdekében. A jogalkalmazóknak mindezek figyelembevételével kell eljárniuk akkor, amikor bizonyos esetekben a közhatalom egyes gyakorlóinak hivatásából következő személyiségvédelmi korlátokat megállapítják. A szólás- és sajtószabadság abszolút határát kizárólag az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusát érintő, azaz az emberi mivolt legbensőbb lényegét sértő közlések jelenthetik. A Kúria szerint jelen esetben nem ilyen közlés történt, hanem egy politikai mozgalom, egy párt minősítésére került sor, kétségt kívül szélsőséges eszközökkel, ez azonban nem lépte túl a szabad véleménynyilvánításhoz való jog ilyen módon megállapított korlátait (a Kúria Pfv.IV.20.716/2016/4. számú ítélete).

A negyedik ügyben a felperesek kereseti kérelmükben sérelemdíj megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket egy kifogásolt sajtóközleményben foglaltak miatt.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Jogi álláspontja szerint a per tárgyát képező sajtóközlemény nem tartalmazott a felperesek jó hírnevét sértő állításokat. A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen az I. rendű felperesnek sérelemdíjat. A törvényszék megítélése szerint

az I. rendű alperes közleménye a való tény elhallgatásával, más tényálláselemek túlhangsúlyozásával és téves következtetésre vezető csoportosításával hamis színben tüntette fel a valóságot az I. rendű felperesről, és ezzel az I. rendű felperes személyére levonható értékítéletet negatív irányban mozdította el, jó hírnevét sértette. Ugyanakkor a II. rendű alperes saját személyében nem felel a jogsértésért. Az I. rendű felperes jó hírve közpénz elvesztésével, elvesztegetésével összefüggésbe hozatalával sérült, a közpénzt magánvagyonába átmentő személy képe alakult ki róla.

Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a felülvizsgálattal támadott jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria a határozatának indoklásában kifejtette, hogy az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdése valóban deklarálja, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ugyanakkor a (4) bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. A per tárgyát képező közlemény a perbeli önkormányzat által egy iskolaépítési projektre kifizetett közpénz felhasználásával foglalkozott, amellyel összefüggésben egy visszaélészerű eseménysort ismertetett. Lényegében azt állította, hogy az I. rendű felperes részese, kedvezményezettje volt az egyébként elvesztegetett, elúszott kifizetésnek. A közlemény az I. rendű felperes személyét úgy hozta összefüggésbe a közpénz elköltésével, mintha maga az I. rendű felperes is kedvezményezettként részesült volna az összegből, ami nem fedi a valóságot. Ezzel a közlés a való tényeket hamis színben tüntette fel, egyben sértő tartalmat is hordozott, ezért annak alapján a másodfokú bíróság megalapozottan kötelezte az I. rendű alperest sérelemdíj megfizetésére (a Kúria Pfv.IV.20.494/2016/6. számú ítélete).

A szülőtartási kötelezettség [az Alaptörvény XVI. cikkének (4) bekezdése] tárgykörében a Kúria egy rokонтartás megfizetése iránt indított perben tett megállapításokat.

A nyugdíjas apa mint felperes keresetében kérte a fia mint alperes kötelezését havi rokонтartás megfizetésére. Keresete ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy kiadá-sai jelentősen meghaladják bevételeit, korábban viselte az alperes külföldi tanulmányainak költségét, ezért fiának morális kötelezettsége a szorult helyzetben lévő felperes támogatása. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Indokai szerint a felperes tartásra való jogosultságának törvényi feltételei nem álltak fenn, így nem volt megállapítható, hogy a felperes önhibáján kívül nem képes önmaga eltartására.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Az indokolásban hangsúlyozta, hogy a felperes esetében a Ptk. 4:194. § (1) bekezdésében foglalt törvényi feltételek nem állnak fenn. A felperes előadása alapján keresete érdemben elbírálható volt, mivel az önhibán kívüli tartási rászorultság hiányára vonatkozó törvényi feltétel nem teljesült, ezért a rokонтartás további törvényi feltételeinek vizsgálatára nem volt szükség. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes magas összegű rendszeres havi jövedelemmel rendelkezik, betegsége, fogyatékosága nincs, a havi jövedelme olyan kiemelkedő mértékű bevételt jelent számára, amely a jelenlegi gazdasági és társadalmi viszonyok figyelembevételével átlagon felüli életszínvonal biztosítására

is elegendő. Az önhibán kívüliség elfogadására nem ad alapot a felperes jelentős hiteltartozása és leánya támogatása. A felperes saját teljesítőképességének mérlegelése alapján vállalta a hitel felvételét, és önként támogatja a külföldön tanulmányokat folytató másik gyermekét. A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.

A felperes felülvizsgálati kérelmét a Kúria nem tartotta megalapozottnak. Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében alapvetően tévesen hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény XVI. cikke (4) bekezdésében foglaltakat nem vették figyelembe. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezés kimondja, hogy a nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni, ami önmagában nem ad alapot a felperes keresetének teljesítésére. Az Alaptörvényben meghatározott kötelezettség a társadalomnak azt a régi időkre visszanyúló morális igényét juttatja alkotmányos szinten kifejezésre, hogy az idősekről való gondoskodás elsődlegesen felnőtt gyermekeik kötelezettsége. Ez azonban konkrét jogi normaként a Ptk.-nak a rokонтartásra vonatkozó családjogi szabályozásában jelenik meg, ezért az Alaptörvény idézett rendelkezésével összhangban álló rokонтartásra, ezen belül a szülőtartásra jogosultság és kötelezettség a Ptk. XX. fejezetében foglalt feltételrendszer alapján bírálható el. A Ptk. 4:194. § (1) bekezdése értelmében a rokонтartásra jogosultság feltétele, hogy a jogosult a tartásra rászorul, a rászorultságban önhiba nem terheli és adott esetben házastársa a tartására nem kötelezhető. A törvényi feltételek közül a rászorultság fennállása a tartásra jogosultság objektív feltétele, amely a következetes bírói gyakorlat szerint akkor állapítható meg, ha a tartást igénylő jogosult nem rendelkezik olyan jövedelemmel vagy vagyontárggyal, amelyből saját megélhetését teljesen vagy részben biztosítani tudná. Az önhiba mint szubjektív elem a jogosult magatartásának értékelését jelenti. Az eljáró bíróságok okszerűen jutottak arra a meggyőződésre, hogy a felperes havi bevétele kellő fedezetet nyújt indokolt szükségleteinek kielégítésére, ezért a tartásra jogosultság egyik törvényi feltételével kapcsolatban további bizonyításra nincs szükség. A felperes indokolt szükségletei az átlagos nyugdíj mértékét jelentősen meghaladó nyugellátásából is megfelelő színvonalon biztosíthatók. A perben eljáró bíróságok a feltárt adatok és okirati bizonyítékok iratszerű, okszerű és logikus mérlegelése alapján vonták le azt a következtetést, hogy a felperes a keresetével – a rászorultságára hivatkozással – a leánya javára önként vállalt fizetési kötelezettségeit kívánta áthárítani másik gyermekére, az alperesre (a Kúria Pfv.II.20.405/2016/8. számú ítélete).

A tisztességes eljáráshoz való jog [az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése] érvényesülését a Kúria egy társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perben vizsgálta.

A felperes a keresetlevelében egy társadalombiztosítási szerv határozatának felülvizsgálatát az egészségi állapota és a rehabilitálhatósága szakértői meghatározásának téves volta, ezzel összefüggésben pedig a korábban részére folyósított rehabilitációs ellátás megállapítása miatt kérte.

A munkaügyi bíróság a felperes keresetét elutasította. A közigazgatási eljárásban beszerzett bizottsági vélemények és a perben kirendelt igazságügyi szakértői szervek kiegészített szakvéleménye egybevetésével megállapította, hogy a felperes egészségi állapota 59%-os, szervezeti egészségkárosodása 41%-os, rehabilitációja nem javasolt, ezért a felperes a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (Mmtv.) 3. § (2) bekezdése b) pontjának bb) alpontjába tartozó személynek minősül. Az ítélet indokolása szerint a bíróságnak a perben a társadalombiztosítási határozatok alapjául szolgáló orvosi vélemények megalapozottságát, nem pedig a felperes korábbi egészségi állapotát kellett vizsgálnia a határozat törvényességi kontrollja során. Az egyező szakértői vélemények alapján pedig a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a társadalombiztosítási szervek jogszabálysértés nélkül hozták meg határozataikat.

A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelemmel élt, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte többek között az Alaptörvény XXIV. cikkének megsértésére hivatkozva, mely véleménye szerint azzal sérült, hogy a bíróság az ítéletét a szakértői intézmény kirendelését követő tájékoztatás nélküli, aggályos szakvéleményekre alapozta.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet részben megalapozottnak találta, ezért a felülvizsgálattal támadott ítéletet részben hatályában fenntartotta, részben pedig a munkaügyi bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozást nem tartotta alaposnak, mert megállapította, hogy a munkaügyi bíróság széles körű bizonyítást folytatott le a perben vizsgálandó szakkérdésben, nevezetesen a felperes társadalombiztosítási határozatok meghozatalakor fennálló egészségi állapota mértékében. A perben eljáró szakértői szervek a felperes személyes vizsgálata, teljes orvosi dokumentációja, beadványai, egészségi állapota szakértői értékelésére vonatkozó észrevételei ismeretében alakították ki az egymással a perbeli kérdés eldöntése szempontjából összhangban lévő véleményüket. A munkaügyi bíróságnak a szakvélemények aggálymentességét megkérdőjelezni nem volt oka, figyelemmel arra is, hogy a felperesnek a perben és a felülvizsgálati kérelemben előadott kifogásai a szakértő kompetenciájába tartozó olyan orvosszakmai kérdésekre vonatkoztak, amelyek megválaszolására a felperes nem rendelkezik szakértelemmel. A jogerős ítélet a per eldöntése szempontjából releváns tényeket tartalmazza, az ítéletnek nem volt olyan hiányossága a felperes egészségi állapota meghatározásában, amely azt az érdemi felülvizgálatra alkalmatlanná tenné. Az indoklás felperes által megjelölt hiányainak és az orvosszakmai kérdésekre vonatkozó kifogásoknak nem volt jelentősége, így az ítélet hatályon kívül helyezésére ebben a körben nem volt ok (a Kúria Mfv.III.10.231/2016/4. számú ítélete).

